

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПОРТРЕТ СУЧАСНОГО ТЕРОРИСТА

Дана стаття присвячена дослідженню соціально-психологічних особливостей тероризму в працях сучасних вітчизняних і зарубіжних вчених, виокремленню соціальних та особистісних характеристик сучасного терориста. В ній розкриваються соціально-психологічний портрет сучасного терориста та рекомендації щодо його використання для профілактики проблеми тероризму.

Данная статья посвящена исследованию социально-психологических особенностей терроризма в трудах современных отечественных и зарубежных ученых, выделению социальных и личностных характеристик современного террориста. В ней раскрываются социально-психологический портрет современного террориста и рекомендации относительно его использования для профилактики проблемы терроризма.

Характерною ознакою сучасного світу постає активне використання насилля як найефективнішого способу вирішення соціальних протиріч. Терор перетворився в самий ефективний метод досягнення конкретних політичних цілей, дієвим засобом залякування й знищення противника у всіх сферах суспільного життя. Тероризм стає все більш організованим, добре фінансованим, характеризується використанням самих сучасних технічних засобів та представлений здебільшого організованими об'єднаннями. Все це підвищує рівень його небезпеки і потребує нових підходів щодо його діагностування та виявлення.

Для дослідження даного явища, останнім часом, все частіше звертаються до нових підходів, одне із провідних місць серед яких обіймає соціально-психологічний вимір даної проблеми. Зазначений підхід надає змогу встановити соціальні, психологічні передумови прийняття особистістю рішення щодо обрання шляху тероризму.

Отже необхідність вироблення новітніх підходів до дослідження тероризму, вироблення соціальних механізмів його упередження, необхідність зниження впливу на суспільство наслідків цього явища роблять нашу статтю актуальною та визначають її мету.

Мета: на основі аналізу соціально-психологічних чинників виявити та розробити соціально-психологічний портрет сучасного терориста, запровадити рекомендації щодо його використання для профілактики проблеми тероризму.

Як соціально-політичне явище тероризм являє собою сукупність злочинів, які скоєння яких відбувається із використанням насилля окремими особами та спеціально організованими групами й спільностями. Він виявляється як складне соціально-політичне явище [3, 5, 7, 8].

Спостерігаема установка й головний мотив терористів – боротьба проти сил, які, на їх думку, представляють несправедливий соціально-економічний лад.

Терористи удаються до найрізноманітніших видів насильства над особою: фізичному, майновому і морально-психологічному. І хоча при аналізі реальних терористичних дій іноді важко провести між ними чітку грань, в кожній акції терору домінує той або інший вид насильства [5, 7].

Фізичне насильство при використанні терористичних методів розраховане на те, щоб змінити (або зберегти колишньою) політику шляхом фізичного усунення конкретної людини або групи осіб від виконання ними державною або громадською діяльністю. Це може виражатися в позбавленні цієї особи (групи осіб) життя, в нанесенні йому тілесних ушкоджень, в позбавленні або істотному обмеженні його свободи.

Майнове насильство над особою має ті ж політичні цілі, що і фізичне насильство, проте воно здійснюється шляхом замаху на державне, громадське або особисте майно окремих осіб. Воно розраховане на те, щоб позбавити людину або організацію матеріальних можливостей для проведення в життя обраної політичної лінії.

Морально-психологічне насильство є складовою як фізичного, так і майнового насильства, оскільки терорист завжди прагне до залякування політичного супротивника. В той же час морально-психологічне насильство над конкретною особою або групою осіб виступає і як самостійний спосіб насильства. Воно здійснюється шляхом шантажу, погроз, наклепу і подібних дій, спрямованих на те, щоб залякати людину, вивести її з рівноваги.

Таким чином, феномен тероризму пов'язаний з проблемою насильства в історії людського суспільства в цілому і з боку можновладців, зокрема. З цієї точки зору тероризм виступав і виступає як своєрідне вираження відчаю і як форма протесту проти національного, релігійного, соціального і політичного утисків.

В цілому можна виділити ряд сутнісних характеристик тероризму [5].

Метою тероризму є залякування тих, на кого спрямований терористичний акт. Елемент насильства спрацьовує тільки тоді, коли загроза теракту виражена явно (продемонстрована реальна можливість, здатність і готовність його здійснити). При цьому для того, щоб дія була ефективною, висловлена загроза не реалізовується до кінця.

Публічний характер тероризму робить його зброєю подвійної дії. Якщо об'єктом терористичних дій є конкретний політик або державний діяч, то їм слід побоюватися не лише за своє життя і здоров'я, але і гніву власного населення, яке починає висувати до влади свої претензії і вимоги. Зовсім не випадково терористи вибирають для вибухів і підпалів місця з найбільшим скупченням людей. Теракт повинен викликати відчуття загальної небезпеки, загального ризику і соціальної напруженості в суспільстві.

Таким чином, можна сказати, що тероризм – це публічно здійснені суспільно-небезпечні діяння або загрози з метою залякування населення в інтересах терористів.

В основу терористичної діяльності (насилля) покладені наступні процеси: санкціонування, рутинізація, дегуманізація [5, 7]. В основі цих процесів лежить механізм зниження моральної відповідальності за терористичні дії.

Внутрішньою структурою тероризму виступає процес його перебігу. Успіх діяльності терористів визначається ефективністю взаємодії його складових. До структури тероризму відносяться наступні складові: організаційно-управлінська діяльність, робота щодо підготовки й матеріально-технічного забезпечення терористичної діяльності, інформаційно-аналітична діяльність, діяльність щодо безпосереднього виконання акту, аналіз зовнішньої структури терористичної діяльності.

Поряд із структурою виокремлюють різновиди тероризму: соціально-політичний, націоналістичний, релігійний, кожен із яких має власні особливості [5, 7].

Крім того розрізняють різновиди тероризму [5, 7]:

тероризм в основі якого покладена ідеологія, тероризм метою якого виступає досягнення національної незалежності, тероризм по “самовизначенню народів”, тероризм озброєних груп та рухів, що борються проти репресивних режимів;

за сферами застосування – політичний, державний, релігійний, корисний, кримінальний, національний, воєнний, ідеалістичний, партизанський та інші.

Ідейною основою тероризму виступає екстремізм.

Але головна різниця між тероризмом та екстремізмом полягає в тому, що терористи доводять до логічного закінчення справу соціальної дестабілізації суспільства, а екстреміст на цій стадії зупиняється.

Отже для розуміння проблеми тероризму з точки зору соціальної психології постає необхідність побудови соціального образу (соціального обличчя терориста).

Терорист – руйнівник, який свідомо обрав образ життя та стиль поведінки практично на все життя.

Розглянемо особистість, індивідуальну та соціальну базу тероризму.

Умови (суспільні та індивідуальні) виникнення тероризму [5-7]:

політичні умови – криза влади;

економічні умови – економічна криза, зниження життєвого рівня населення;

соціальні – соціальне розшарування суспільства, поява людей не спроможних утримувати себе та власну родину;

духовні – духовний розпад суспільства, руйнація моральних цінностей, світоглядний вакуум.

Тероризм підтримується віруваннями та ідеологічними установками, романтизмом героїв.

Світоглядна ідеологія тероризму базується на спрощеному розумінні світу, примітивному розумінні засобів боротьби (шляхом насилля). Ідеологію тероризму можна охарактеризувати як комплекс вкрай радикальних ідейних установок, які виступають як теоретичне підґрунтя для прояву насилля у різноманітних формах на нелегітимній основі для досягнення визначених цілей [5].

Менталітет терориста побудований на відмові від слів в бік дії, тероризм – шлях тих, хто не зміг (не схотів) глибоко пізнати сутність соціальних процесів, поверхнево і примітивно сприймає сутність історичних процесів [5-8].

У сучасних терористів морально-етичні норми зазвичай відсутні, а ідеологія використовується виключно для морального виправдання власною не людяністю.

В основі обліку терориста лежить інформаційне уявлення (образ) основане на ідеологічних чи інших підґрунтях, що дозволяє здійснювати маніпулювання людьми. Спостерігається зміщення мотивації з соціальних мотивів в бік індивідуальних мотивів. Мотив спонукає та має змістоутворюючу функцію для терориста.

За поглядами сучасних дослідників, серед основних мотивів терористичної діяльності можна виділити: меркантильні мотиви, ідеологічні мотиви, мотиви перетворення, активної зміни світу, мотив влади над людьми, мотиви інтересу і привабливості тероризму як особливої діяльності, “товариська” мотивація емоційної прихильності, мотив самореалізації та інші [1, 5, 7].

До індивідуальних характеристик та внутрішньо особистісних мотивів тероризму можна віднести наступне: патологічна основа, вихідна агресивність, романтичність, індивідуалізм.

Розглянемо особистісні характеристики сучасного терориста.

Терорист – людина, яка відмовляє собі в радощах сімейного життя, спілкуванні з друзями й близькими та займається насильницькими діями, має нераціональний тип поведінки з точки зору збереження життя.

Терористичний рух включає в себе ідеалістів, аморальних циніків, прихильників авторитаризму, противників будь-якої стабільної влади.

Виходячи з цього виділяють наступні типи терористів [5]: керівники-організатори організації, розробники ідеологічного підґрунтя, ідейні послідовники, зомбовані виконавці, особи з нестійкою психікою, найманці, звичайні люди, що ховаються від суспільства у терористичних групах.

Особистісні відмінності терористів помітно відбиваються у конкретних видах терористичної активності і розрізняються за сферами прояву.

Характеристику особистості терориста може здійснюватися за різноманітними параметрами, а саме: психологічний тип, взаємовідносини з оточенням, професійні знання, соціальна, політична та національна орієнтація та інші [2, 5, 6].

Психологічний аналіз дозволяє виділити синдроми притаманні основним типам терористів. “Синдром Зомбі” – стан постійної свербоеготовності, “синдром бійця”, постійно потребуючого самоствердження та підтвердження своєї спроможності. Він притаманний терористам-виконавцям, бойовикам нижчого рівня. “Місіонерство” – основний психологічний стрижень “синдрому Рембо”. “Рембо” не може (хоча і вміє) вбивати без мети – він обов’язково повинен робити це в ім’я чогось високого. Тому йому доводиться весь час шукати і знаходити ті чи інші, більш складні і ризиковані “місії”. Наступним виступає “синдром камікадзе” який характеризується екстремальною готовністю до самопожертви у вигляді самої жертви своїм життям [7].

Серед основних якостей особистості терориста можна виділити: відданість своїй справі (терору) і своїй організації, готовність до самопожертви, витриманість, дисциплінованість, “конспіративність”,

покура, колективізм – здатність підтримувати хороші стосунки зі всіма членами своєї бойової групи [2, 5, 7].

Основною властивістю особистості терориста вважається цілісність, сконцентрованість на терористичній діяльності і своїй групі, організації.

Успішного терориста характеризують наступні показники: процедура посвячення, відсутність людських емоцій, відносно високий рівень інтелекту, інтелігентність [5].

Розглянемо характеристики лідера терористичної організації. За поглядами різних авторів до них можна віднести [5, 7]: спроможність впливати на свідомість та настрої організованої групи (економічний чинник, організаційний чинник), наявність харизми (спрямованість до домінування й управління оточуючими), наявність волі, схильність до агресії, висока потреба у престижі та володінні владою, походження з небідних, часто багатодітних родин, наявність значної кризової суспільної ситуації під час юнацтва, освіта (незакінчена університетська освіта), членство у радикальній молодіжній організації та інші.

Деякі іншим чином відбивається образ рядового терориста, сучасні дослідники вважають, що він характеризується наступними показниками: зазвичай молода людина, наявність достатньої освіти (середня і вище, але іноді її відсутність), палкий прихильник певної ідеї, маючи рушійною силою надію і відчай, що спрямовує його на скоєння актів насилля за ради цієї ідеї, повна упевненість у своїй спроможності ідентифікувати тих, хто уособлює зло, наявність мелодраматичної занепокоєності щодо викоренення цього зла, наявність сумніву, поглиблення у самоаналіз (але не для всіх), потяг до солідарності, іноді відчуття моральних та юридичних заборон, світосприйняття та наявні погляди постають в нього у вигляді закону, що дає змогу знайти виправдання будь-яким діям заради

досягнення мети, схильність до агресії, спроможність байдуже дистанціюватися від страждань жертв терактів, потреба приналежності до групи [2, 5, 7].

Винятковим у складі рядових терористів є наявність неосвічених людей з найнижчих соціальних прошарків суспільства, які, в основному, стають суто виконавцями терактів.

Дослідники вважають, що у структурі особистості терориста зазвичай помітно виражений психопатологічний компонент, він пов'язаний з відчуттям реального або уявного збитку, понесеного терористом, дефіциту чогось необхідного, постійно потрібного для такої особистості.

Спостерігається ефект зниження у групі моральних і правових обмежень. Тривале перебування у групі детермінує більш сильнішу його ідентифікацію з нормами групи.

В емоційному плані виділяються два крайніх типу терористів: гранично “холодний”, практично без емоційний варіант і варіант емоційно лабільний, схильний до сильних проявів емоцій у сфері не пов'язаною з терором, коли знімається зазвичай жорсткий контроль над емоціями при підготовці і здійсненні терористичних актів. З емоціями пов'язані й морально-етичні проблеми (“комплекс гріховності”), іноді болісні для терористів при досить високому рівні освіти та інтелектуального розвитку [4, 7].

У більш спрощених варіантах терорист позбавлений таких проблем і виступає як бездушна “деструктивна машина”.

Як правило, логіка і мислення терористів носять плутаний і суперечливий характер.

На основі виділених світоглядних, соціально-психологічних та психологічних особливостей тероризму нами створений соціально-психологічний портрет (модель, образ) особистості терориста (табл. 1).

Типи терористів							
Основні особливості терористів	Соціальне походження	Керівники-організатори	Розробники ідеологічного підґрунтя	Ідейні послідовники	Найманці	Звичайні люди, що ховаються від суспільства	Зомбовані виконавці
		з небідних, часто багатодітних родин	з різних верств населення	з різних верств населення	з різних верств населення	з різних верств населення	неосвічені, з найнижчих соціальних прошарків
Світоглядна основа	<p>базується на спрощеному розумінні світу, примітивному розумінні засобів боротьби (шляхом насилля); ідеологія тероризму – комплекс радикальних ідейних установок, які виступають як теоретичне підґрунтя для прояву насилля у різноманітних формах на нелегітимній основі для досягнення визначених цілей</p>						
Основні мотиви терористичної діяльності	<p>ідеологічні, перетворення, активної зміни світу, рення, активної зміни світу, інтересу влади над людьми, меркантильні, інтересу і привабливість кантильні, інтересу і привабливість тероризму як особливості діяльності, самореалізації.</p>						
Загальні характеристики терориста	<p>спроможність впливати на свідомість та настрої організованої групи (економічний чинник, організаційний чинник); наявність харизми (спрямованість до домінування й управління оточуючими); наявність волі; схильність до агресії; висока потреба у престижі та володінні владою; наявність значної кризової суспільної ситуації під час юнацтва; освіта (вища, незакінчена університетська освіта); членство у радикальній молодіжній організації.</p>						
Особистісні характеристики:	<p>відданість справі (терору) і організації; готовність до самопожертви; витриманість, дисциплінованість; «конспіративність»; понора; колективізм - здатність підтримувати хороші стосунки зі всіма членами своєї бойової групи; основна властивість особистості терориста – цілісність, сконцентрованість на терористичній діяльності і своїй групі, організації.</p>						
основні якості терориста	<p>психологічний тип</p>						
нааявність синдрому	<p>«Місіонерство»</p>						
індивідуальні характеристики	<p>«Рембо», «Зомбі»</p>						
взаємовідносини у соціальній групі	<p>«Зомбі» синдром</p>						
емоційна характеристика	<p>помітно виражений психопатологічний компонент, вихідна агресивність, романтичність, індивідуалізм</p>						
	<p>терористична група відноситься до особливого типу «примітивних груп», всі взаємини в ній підпорядковані основній цільовій функції - підготовки і здійснення терористичного акту.</p>						
	<p>гранично «холодний», практично без емоційний;</p>						
	<p>емоційно лабільний, схильний до сильних проявів емоцій в незв'язаній з терором сфері</p>						
	<p>морально-етичні проблеми, комплекс</p>						
	<p>відсутність етичних проблем</p>						
	<p>морально-етичні проблеми, комплекс «Гріховності»</p>						
	<p>відсутність етичних проблем</p>						
логіка мислення	<p>логіка мислення має плутаний і суперечливий характер</p>						
Загальні характеристики успішного терориста	<p>руйнівник, який свідомо обрав образ життя та стиль поведінки практично на все життя; відсутність морально-етичних норм, використання ідеології для морального виправдання власною не людяності, відмова від слів в бік дії, процедура посвячення, відсутність людських емоцій, відносно високий рівень інтелекту, інтелігентність</p>						

Розроблений соціально-психологічний портрет терориста дозволяє запропонувати рекомендації щодо розроблення механізму профілактики даного явища у суспільстві, виявлення осіб схильних до терористичної діяльності.

Рекомендації щодо профілактики тероризму у суспільстві:

1. Необхідне врахування умов, які сприяють розвитку явища тероризму (політичні умови – криза влади; економічні умови – економічна криза, зниження життєвого рівня населення; соціальні – соціальне розшарування суспільства, поява людей не спроможних утримувати себе та власну родину; духовні – духовний розпад суспільства, руйнація моральних цінностей, світоглядний вакуум) та вироблення соціальних механізмів їх упередження дають можливість зниження впливу на суспільство наслідків цього явища.

2. Використання запропонованої типології терористів сприятимуть їх виявленню у суспільстві (керівники-організатори, розробники ідеологічного підґрунтя, ідейні послідовники, найманці, звичайні люди, що ховаються від суспільства, зомбовані виконавці) та у відповідності до неї, дають можливість отримати соціально-психологічну характеристику кожного типу терористів.

3. До складу основних соціально-психологічних особливостей терористів необхідно включити наступні характеристики: соціальне походження, світоглядна основа та основні мотиви терористичної діяльності, загальні характеристики терориста, особистісні характеристики (основні якості терориста, психологічний тип, наявність синдромів, індивідуальні характеристики, взаємовідносини у соціальній групі, емоційна характеристика, логіка мислення), загальні характеристики успішного терориста.

4. У відповідності до типології та основних соціально-психологічних особливостей терористів доцільно використовувати їх відповідні соціально-психологічні портрети, а саме.

Керівники-організатори які мають наступні характеристики: соціальне походження – в основному з небідних, часто багатодітних родин; їх світоглядна основа

базується на спрощеному розумінні світу, примітивному розумінні засобів боротьби (шляхом насилля), їх ідеологія – комплекс радикальних ідейних установок, які виступають як теоретичне підґрунтя для прояву насилля у різноманітних формах на нелегітимній основі для досягнення визначених цілей; до основних мотивів відносяться – ідеологічні, перетворення, активної зміни світу, влади над людьми, меркантильні, інтересу і привабливості тероризму як особливої діяльності, мотив самореалізації; до загальних характеристик терориста-керівника – спроможність впливати на свідомість та настрої організованої групи (економічний чинник, організаційний чинник), наявність харизми (спрямованість до домінування й управління оточуючими), наявність волі, схильність до агресії, висока потреба у престижі та володінні владою, наявність значної кризової суспільної ситуації під час юнацтва, освіта (вища, незакінчена університетська освіта), членство у радикальній молодіжній організації; особистісні характеристики організатора включають – відданість справі (терору) і організації, готовність до самопожертви, витриманість, дисциплінованість, здатність до “конспіративності”; колективізм, здатність підтримувати хороші стосунки зі всіма членами своєї бойової групи, цілісність, сконцентрованість на терористичної діяльності і своїй групі (організації); за психологічними типом вони виступають як ідеалісти, аморальні циніки, прихильники авторитаризму, противники будь-якої стабільної влади, мають сильно невротизований та екстравертований тип; у них спостерігається наявність синдрому “Місіонерства”; за індивідуальними характеристиками мають помітно виражений психопатологічний компонент, вихідну агресивність, романтичність, індивідуалізм; характеристика їх взаємовідносин у соціальній групі оснований на тому, що терористична група відноситься до особливого типу “проміжних груп”, всі взаємини в якій підпорядковані основній цільовій функції – підготовці і здійсненню терористичного акту; за емоційною характеристикою вони відносяться до гранично “холодного” (беземоційного) або до емоційно лабільного, схильного до

сильних проявів емоцій у сфері не пов'язаної з терором, мають морально-етичні проблеми, комплекс "гріховності"; логіка мислення у них часто має плутаний і суперечливий характер.

Розробники ідеологічного підґрунтя мають наступні характеристики: за соціальним походженням, світоглядними настановами, загальними характеристиками, особистісними характеристиками вони подібні до керівників організаторів, але їх основні мотиви дещо простіші і позбавлені меркантильності і мотиву самореалізації як керівника.

Ідейні послідовники відрізняються від керівників-організаторів та розробників ідеологічного підґрунтя тим, що вони за походженням можуть бути з різних верств населення, але здебільшого з непривілейованих верств; мотивуючий компонент в них значно спрощений і включає ідеологічні, мотиви перетворення й активної зміни світу; за загальними характеристиками це зазвичай молода людина з достатнім рівнем освіти, яка має світосприйняття у вигляді закону, що дає змогу знайти виправдання будь-яким діям заради досягнення мети, має схильність до агресії, спроможність байдуже дистанціюватися від страждань жертв терактів та потребу приналежності до групи, є палким прихильником ідей, його характеризує повна упевненість у спроможності ідентифікувати тих, хто уособлює зло, має потяг до солідарності; за особистісними характеристиками має відмінність у вигляді синдрому "Рембо" або "Зомбі"; у емоційному плані відмінним є відсутність будь-яких етичних проблем.

Особливим типом терористів постають найманці, які можуть відноситися до різноманітних верств населення, однак у них домінують вкрай меркантильні мотиви та мотиви влади над людьми, які утворюють інтегральний мотив їх самореалізації; а при відсутності етичних проблем мають яскраво виражений синдром "Зомбі".

Тип терористів до якого відносяться звичайні люди, які ховаються від суспільства, за соціальним походженням, соціальною основою та загальними характеристиками подібні до типу ідейних послідовників, але мають ряд відмінностей: додатково до загальних характеристик у них

включена наявність мелодраматичної занепокоєності щодо викоренення зла, наявність сумніву, заглиблення у самоаналіз, відчуття моральних та юридичних заборон; за емоційною характеристикою вони подібні до керівників та ідеологів і мають морально-етичні проблеми, комплекс "гріховності"; їм притаманні комплекси "Зомбі" та "Камікадзе".

І останній тип – зомбовані виконавці відрізняються від усіх інших вкрай спрощеними характеристиками, що дозволяє ними маніпулювати та використовувати у якості знаряддя, безпосереднього виконавця терактів, як терористів-смертників. За соціальним походженням вони, в основному відносяться до найнижчих соціальних прошарків і зазвичай не освічені люди зі спрощеними ідеологічними мотивами та мотивом самореалізації, який полягає в основному у здійсненні теракту та сподіванні на нове найкраще життя після смерті, що відбивається у притаманних цьому типі синдромах – синдромі "Зомбі" та "Камікадзе", все це детермінує відсутність у них будь-яких етичних проблем, замість яких у них виступає сліпа віра.

5. Використання розробленого соціально-психологічного портрету сучасного терориста дасть змогу своєчасно виявляти терористів, що у свою чергу, зменшить вірогідність скоєння терактів, зменшить їх економічні та соціальні наслідки.

Висновки:

1. Розглядаючи тероризм як соціально-політичне явище можна стверджувати, що він являє собою сукупність злочинів, скоєння яких відбувається із використанням насилля окремими особами та спеціально організованими групами й спільностями. У сучасному світі терорист виступає як руйнівник, який свідомо обрав образ життя та стиль поведінки практично на все життя. Виділені наступні типи терористів: керівники-організатори організації, розробники ідеологічного підґрунтя, ідейні послідовники, зомбовані виконавці, особи з нестійкою психікою, найманці, звичайні люди, що ховаються від суспільства у терористичних групах.

Питання психології

2. Соціально-психологічний портрет сучасного терориста, був розроблений на основі виділених характеристик: соціальних (особливості походження, типу світогляду, освіти) і особистісних (основні особистісні якості терориста, психологічний тип, наявність синдромів, взаємин в соціальній

групі, емоційна характеристика, логіка мислення).

3. Розроблені рекомендації щодо використання соціально-психологічного портрету сучасного терориста дає змогу своєчасно виявляти терористів, упереджувати скоєння терактів, зменшити їх економічні та соціальні наслідки.

Література

1. Антонян Ю.М. Психология убийства. – М.: Юристъ, 1997. – 304 с.
2. Волобаев С.П. Типичные свойства личности террориста / Следователь. – М., 1998. - № 9. – С. 46-51.
3. Гаджиев К.С. Политическая наука. – М.: Сорос – Международные отношения, 1994. – 400 с.
4. Дж. Поуст Дж. Мы против них: групповая динамика политического терроризма // Социальные конфликты: экспертиза, прогнозирование, технологии разрешения. – Вып. 4. Терроризм. – М., 1993. – С. 29-44.
5. Дзлийев М.И. Современный терроризм: социально-политический облик противника / М.И. Дзлийев. – М. : Academia, 2007. – 672 с.
6. Медведев В. А. Террор как основание коммуникативной культуры XXI века <http://www.vilarmgu.ru/php/content.php?group=1&id=733>.
7. Ольшанский Д. Психология терроризма. – СПб. : Питер, 2002. – 288 с.
8. Агаєв Н.А. Сучасний тероризм – причини і прояви / Н.А. Агаєв, М.О. Карпов, В.В. Єфімов та ін. – К. : “Молода нація”, 2005. – 109 с.

Solodovnikova K. K., senior laboratory assistant

SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL PORTRAIT OF MODERN TERRORIST

This article is sanctified to research of socially-psychological features of terrorism in labours of modern domestic and foreign scientists, to the selection of social and personality descriptions of modern terrorist. In her open up socially-psychological portrait of modern terrorist, worked out on the basis of the distinguished descriptions : social (features of origin, type of world view, education) and personality (basic personality internals of terrorist, psychological type, presence of syndromes, mutual relations in task force, emotional description, logic of thought). Recommendations are presented in relation to the use of the worked out socially-psychological portrait for an exposure and prophylaxis of problem of terrorism. This recommendations allow in good time to expose and warn appearance of this phenomenon in society.